

PROJE DİL-DAV: ARAŞTIRMALAR NE DİYOR?

Amacı özel gereksinimli öğrencilerin dil becerilerini destekleme ve problem davranışları ile baş etmede ilkököl öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine yönelik çevrimiçi platformun geliştirilmesi ve etkililiğinin sınanması olan projemiz kapsamında "araştırmalar ne diyor?" başlığı altında ulusal ve uluslararası araştırmalardan önemli noktalar aşağıda derlenmiştir.

4

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARINA İLİŞKİN; SINIF ÖĞRETMENLERİ VE HİZMETİÇİ EĞİTİMLER

Öğretmenlerin dil ve konuşma bozukluklarına yönelik tutumları ve algıları, öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerini olumlu yönde etkileyebileceği gibi olumsuz yönde de etkileyebilmektedir (Bora & Toğram, 2018).

Can ve Kara (2017) tarafından yapılan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin yetersizlik türlerine ilişkin yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadıkları için dil ve konuşma bozukluklarına yönelik olumsuz düşüncelere sahip oldukları belirtilmiştir. Bu yüzden araştırmada öğretmenler, dil ve konuşma bozukluğu olan öğrencilere nasıl davranmaları gerektiğini bilemediklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerle gerçekleştirilen dil ve konuşma bozukluklarına yönelik tutum çalışmalarının birçoğunda, özellikle sınıf öğretmenlerinin dil ve konuşma bozukluklarına ilişkin algılarının olumsuz yönde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin bu duruma yönelik tutumlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin bilgi düzeylerinin de sınırlı olduğu tespit edilmiştir (Nungesser & Watkins, 2005).

Kara (2020) tarafından okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin dil ve konuşma bozukluklarına yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmada, dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalığın düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Bununla birlikte araştırmada okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin büyük bir bölümü; dil ve konuşma bozukluğu ile ilgili bir hizmet içi eğitime katılmayı istediklerini ve dil ve konuşma güçlüklerinin çocuklarda okula uyum problemlerine neden olabileceğini düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Erim ve Aydın (2021) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler, kekemeliğin nedenlerine ve kekemeliğe yönelik sınıf stratejilerine ilişkin bilgi eksikliklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda öğretmenlere hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim kapsamında bilgilendirici seminerlerin düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte araştırmada, farkındalığı artırmaya yönelik çevrimiçi kanallar ve materyaller kullanmanın daha erişilebilir olacağı ifade edilmiştir.

Saman ve Aydın-Uysal (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada sınıf öğretmenlerinin kekemelik hakkında bilgi eksikliğine sahip oldukları belirtilmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin; kekemeliği olan öğrencinin konuşmasına müdahalede bulunacak yanlış davranışlar sergileyebilecekleri, kekemeliği olan bir bireyin kişisel özelliklerini olumsuz sıfatlar kullanarak nitelendirebilecekleri, kekemeliği olan öğrencilerin akademik başarılarına ilişkin kararsız kalabilecekleri, sınıf içerisinde akıcı konuşan öğrenci ile kekemeliği olan öğrenci arasındaki dengeyi kurmakta güçlük yaşayabilecekleri ifade edilmiştir. Ek olarak sınıf öğretmenlerinin, kekemeliğe ilişkin güncel yaklaşımlardan haberdar olmadıkları vurgulanmıştır.

Öğretmenler, dil ve konuşma bozukluğu olan öğrenciyi dil ve konuşma terapistine yönlendirme konusunda önemli bir rol oynamaktadır (Ehren & Nelson, 2005). Bu nedenle öğretmenlerin eğitimle ilgili kararlar vermelerinde mesleki yetkinlikler ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmen özellikleri, mesleki uygulamaların doğruluğu ve niteliğini etkileyebilmektedir (Girolamo vd., 2022).

Araştırmalar özellikle öğretmenlerin dil ve konuşma bozukluklarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin dil ve konuşma bozukluklarına ilişkin algılarının olumsuz yönde olduğu görülmektedir (Nungesser & Watkins, 2005). Diğer taraftan öğretmenlerin kullandıkları müdahale yaklaşımlarının ve algılarının öğrencilerin sosyal, duygusal ve akademik gelişimleri ile ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Toğram & Maviş, 2009). Türköz (2004) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin olumsuz tutumlarının, kekemeliği olan öğrencilerin kaygı, korku ve yetersizlik duygularını yaşamalarına neden olabileceği vurgulanmaktadır.

Kaynakça

- Bora, İ., & Toğram, B. (2018). Ebeveyn ve öğretmenlerin konuşma bozukluklarına yönelik tutum ve bilgileri: Lefkoşa örnekleme. Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi, 1(1), 31-49.
- Can, E., & Kara, Z. (2017). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi öğrencilerine yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi [Examining the factors that affect classroom teacher's attitudes towards the mainstreamed students]. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2), 71-96.
- Erim, A., & Aydın, A. (2021). İlkokul öğretmenlerinin kekemelik ve akran zorbalığına yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi. [Examining the awareness levels of primary school teachers towards stuttering and peer bullying]. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(1), 86-107.
- Girolamo, T. M., Rice, M. L., Selin, C. M., & Wang, C. J. (2022). Teacher educational decision making for children with specific language impairment. American Journal of Speech-Language Pathology, 31(3), 1221-1243.
- Kara, Y. (2020). Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Dil ve Konuşma Bozukluğuna Sahip Öğrencilerin Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. [Investigation of School Administrators and Teachers Views on the Education of Students with Speech and Language Disorders] (Tez numarası: 629750) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Nungesser, N.R., & Watkins, R.V. (2005). Preschool teachers' perceptions and reactions to challenging classroom behavior: implications for speech-language pathologists. Language, Speech and Hearing Services in Schools, 36(2), 139-151.
- Saman, F. D., & Aydın-Uysal, A. (2022). Sınıf öğretmenlerinin kekemelik tutumları. [Primary Teachers' Attitudes about Stuttering]. Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi, 5(1), 62-78.
- Toğram, B., & Maviş, İ. (2009). Aileler, öğretmenler ve dil ve konuşma terapistlerinin çocuklardaki dil ve konuşma bozukluklarına yönelik tutum ve bilgilerinin değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 10(01), 71-85.
- Türköz, N. (2004). Öğretmenlerin kekeme öğrenciye ve kekeleyen öğrencinin ebeveynine karşı tutumlarının betimlenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi].